



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 549/2024-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Odehnalom, Vajanského 7, Trnava, proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2To/2/2022 a jeho rozsudku z 10. októbra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 15. februára 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2To/2/2022 a jeho rozsudkom z 10. októbra 2023. Sťažovateľ navrhuje napadnutý rozsudok zrušiť a priznať mu trovy jeho právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) č. k. 6T/12/2021-1064 z 29. novembra 2021 uznaný vinným zo spáchania zločinu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona, za ktorý bol odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 5 rokov so zaradením sťažovateľa na jeho výkon do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. Súčasne mu bol uložený trest prepadnutia majetku.

3. Skutok, pre ktorý bol sťažovateľ odsúdený, v podstate spočíval v tom, že vedome napomáhal členom zločineckej skupiny, keď ako koncipient obhajkyne pri jednej z návštev klienta [REDACTED] v [REDACTED] (ďalej len „ústav“) mal menovanému poskytnúť papier a pero pre účely spísania zoznamu podnikov, od ktorých boli vymáhané platby za ochranu (tzv. výpalné) a u ktorých sa malo v tomto vymáhaní

pokračovať, a tento zoznam (papier) mal sťažovateľ nepozorovane vyniesť z ústavu a poskytnúť ho ďalšiemu členovi zločineckej skupiny [REDAKOVANÉ], ktorý s ďalšou osobou vo vymáhaní platieb pokračoval, a časť z takto získaných finančných prostriedkov bola použitá aj ako odmena pre sťažovateľa za právne služby obhajoby poskytované [REDAKOVANÉ].

4. Napadnutým rozsudkom sp. zn. 2To/2/2022 z 10. októbra 2023 najvyšší súd podľa § 321 ods. 1 písm. e) a ods. 3 Trestného poriadku zrušil odvolaním sťažovateľa napadnuté prvostupňové rozhodnutie špecializovaného trestného súdu z 29. novembra 2021 vo výroku o treste a sám odvolací súd podľa § 322 ods. 2 Trestného poriadku rozhodol tak, že sťažovateľovi uložil trest odňatia slobody vo výmere dvoch rokov, ktorého výkon podmienene odložil na skúšobnú dobu päť rokov.

5. Podľa zistenia ústavného súdu sťažovateľ možnosť mimoriadneho opravného prostriedku proti napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu nevyužil a dovolanie nepodal.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ v prvom rade tvrdí, že skutkové a právne závery všeobecných súdov, ktoré viedli v danej trestnej veci k jeho odsúdeniu, sú založené na selekcii dôkazov, sú nedôvodné a arbitrárne. Hodnotenie zákonnosti dôkazov, subjektívnej stránky trestného činu a činnosti pre zločineckú skupinu nemá podľa neho oporu v zákone ani v judikatúre, sú diskriminačné a v extrémnom rozpore s vykonanými dôkazmi.

7. Predovšetkým sťažovateľ namieta, že skutok, zo spáchania ktorého bol uznaný vinným, nemá logiku. Z vykonaného dokazovania malo podľa neho vyplývať, že nik od [REDAKOVANÉ] zoznam podnikov nežiadal, preto bolo nelogické, aby ho z ústavu vynášal. Odôvodnenie najvyššieho súdu v tejto otázke sťažovateľ považuje za formálne, nereagujúce na podstatu jeho námietok.

8. S výhradou nenaplnenia subjektívnej stránky stíhaného trestného činu sa všeobecné súdy podľa sťažovateľa vysporiadali arbitrárne, bez akejkoľvek elementárnej logiky. Nie je zrejmé, na základe akých myšlienkových pochodov a logických úvah dospeli k záveru, že sťažovateľ si musel byť vedomý toho, že klienti páchajú trestnú činnosť, ktorá je organizovaná hierarchicky štruktúrovanou skupinou, t. j. zločineckou skupinou. V súvislosti s hodnotením subjektívnej stránky trestného činu sa všeobecné súdy odklonili od judikatúry najvyššieho súdu, resp. ju aplikovali v rozpore s jej významom. Z tykania sťažovateľa s klientmi, zo samotného konania sťažovateľa, ale ani z výpovedí „kajúcnikov“ a ďalších svedkov ([REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]) nemožno pri žiadnej možnej interpretácii vyvodiť záver, že sťažovateľ mal vedomosť o existencii hierarchicky štruktúrovanej skupiny a že poznal situáciu v nej. V tomto ohľade považuje sťažovateľ rozsudok špecializovaného trestného súdu, s ktorého závermi najvyšší súd súhlasil, za arbitrárny a nepreskúmateľný.

9. Konajúce súdy, ako uvádza sťažovateľ, nezohľadnili časti výpovedí „kajúcnikov“ a svedkov, ktoré boli v jeho prospech. Nebolo prihliadnuté ani na „list zo zošita“ vylučujúci tvrdenia „kajúcnikov“, a pokiaľ najvyšší súd konštatoval, že okrem priamych dôkazov sťažovateľa z trestnej činnosti usvedčovali aj ďalšie nepriame dôkazy, tieto žiadnym spôsobom nešpecifikoval.

10. V rozhodnutiach všeobecných súdov sťažovateľ nedostal odpoveď na svoje tvrdenia, že nebolo preukázané vyberanie tzv. výpalného na miestach uvedených „kajúcnikmi“ a že žiadna osoba za to nebola odsúdená.

11. Najvyšší súd sa nevysporiadal ani s námietkou týkajúcou sa úradného záznamu spísaného obhajkyňou [REDACTED], že z väzby nič neposielal ani neodkazoval, a ani s námietkou, že z výpovedí „kajúcnikov“ nevyplývala vedomosť sťažovateľa o obsahu údajného „papieru“, resp. toho, na čo mal údajný „papier“ slúžiť.

12. Všeobecným súdom sťažovateľ vytýka, že sa nevysporiadali vecne a logicky s motívom [REDACTED] [REDACTED] vypovedať nepravdivo proti nemu. Pritom výhoda menovaného svedka spočívala v získaní zápisnice o výsluchu svedka „[REDACTED] (aj svedka [REDACTED])“, na základe ktorej podal návrh na povolenie obnovy konania, čím sa pokúsil znížiť si 22-ročný trest odňatia slobody. Na uvedené (t. j. že svedok získal zápisnice o výpovediach iných svedkov) súdy nereagovali. Ak najvyšší súd tvrdil, že sťažovateľ nepreukázal výhody získané „kajúcnikmi“, takéto hodnotenie považuje sťažovateľ za svojvoľné, keďže [REDACTED] získal výpovede iných svedkov a [REDACTED] po výpovedi proti sťažovateľovi bol prepustený z väzby na slobodu a bol mu uložený iba podmienený trest odňatia slobody, a to za trestné činy, za ktoré Trestný zákon neumožňuje takéto trest uložiť.

13. V súvislosti so získaním zápisníc mal podľa sťažovateľa [REDACTED] možnosť pripraviť sa na svoj výsluch na hlavnom pojednávaní. Došlo teda k porušeniu princípu rovnosti zbraní. Aj s touto námietkou sa všeobecné súdy vysporiadali nelogicky, arbitrárne a v nesúlade s § 69 Trestného poriadku a čl. 2 ods. 2 ústavy. Slovanmi sťažovateľa: „*Tým, že kajúcnik [REDACTED] dostal pred svojou výpoveďou na hlavnom pojednávaní zápisnice iných vypočutých svedkov, prokurátor ako protistrana získal nezákonnú výhodu spočívajúcu v tom, že svedok obžaloby [REDACTED] mohol svoju výpoveď prispôbiť výpovediam iných svedkov.*“

14. Konajúce súdy nevysvetlili, prečo pri hodnotení motívu „kajúcnikov“ vypovedať proti sťažovateľovi nezohľadnili dôkazy, na ktoré poukazoval. Namietanej nedôveryhodnosti týchto osôb nevenovali pozornosť. S verziou sťažovateľa sa nevysporiadali, nevysvetlili, z akého dôvodu jej neuverili a ktoré dôkazy ju vylúčili. Rovnako súdy opomenuli námietku súvislosti (prepojenia) trestného konania vedeného proti sťažovateľovi s konaním [REDACTED] o návrhu na povolenie obnovy konania, pritom začatie a vedenie konania o návrhu na povolenie obnovy konania bolo motívom „kajúcnika“ [REDACTED] vypovedať proti sťažovateľovi.

15. Žiadne stanovisko všeobecné súdy nezaujali ani k tvrdeniu sťažovateľa, že v prípravnom konaní nebol vykonávaný dozor prokurátora nad zachovávaním zákonnosti.

16. Návrh sťažovateľa na vykonanie dokazovania oboznámením zápisníc o výsluchoch svedkov [REDACTED] a [REDACTED] z konania o návrhu [REDACTED] na povolenie obnovy konania najvyšší súd vecne nepreskúmal. Jeho zamietnutie sťažovateľ vníma ako bezdôvodné a svojvoľné.

17. Nesprávne bolo podľa sťažovateľa vyhodnotenie v jeho neprospech tej okolnosti, že v postavení advokátskeho koncipienta prijal peniaze ako zaplatenie právnej služby poskytnutej klientovi advokátom. Z odôvodnenia súdnych rozhodnutí nie je zrejmé, podľa ktorých úvah a predpisov hodnotili súdy záležitosť daným spôsobom.

18. Sťažovateľ namietal, že [REDACTED] bol súdnymi rozhodnutiami v danej veci nedôvodne označený za člena zločineckej skupiny „[REDACTED]“ a svedok [REDACTED] za vysokopostaveného

člena zločineckej skupiny „[REDAKOVANÉ]“. Z dokazovania vyplynulo, že [REDAKOVANÉ] nebol v minulosti uznaný za vinného zo spáchania zločinu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a že [REDAKOVANÉ] bol uznaný zo spáchania takeého zločinu ako osoba činná pre zločineckú skupinu, nie ako člen zločineckej skupiny [REDAKOVANÉ]“. Z tohto dôvodu sú rozhodnutia v trestnej veci sťažovateľa v konflikte s rozsudkom špecializovaného trestného súdu sp. zn. PK 2T/14/13 z 26. mája 2014 a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 2 To 9/2014 z 26. novembra 2014, ktorými bol [REDAKOVANÉ] uznaný vinným zo spáchania zločinu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny, čo spôsobuje arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť rozhodnutí v trestnej veci sťažovateľa.

19. V ďalšom sťažovateľ namieta, že súdy konajúce v jeho veci nehodnotili zákonnosť dôkazov získaných výsluchmi svedkov „kajúcnikov“, na základe ktorých dospeli k záveru o jeho vine. Tieto osoby neboli svedkami trestného činu, ale boli jeho páchatelmi. Sťažovateľ pripomenul, že v predmetnej trestnej veci k dočasnému odloženiu vznesenia obvinenia ako podmienky ich prípadného procesného postavenia ako svedkov v tejto trestnej veci nedošlo. Z hľadiska hmotnoprávneho nemožno páchatel'a trestného činu považovať za svedka vo svojej vlastnej trestnej veci, a to ani vtedy nie, ak bol orgánom činným v trestnom konaní vypočutý na zápisnicu o výsluchu svedka, keďže svedkom môže byť len osoba odlišná od páchatel'a. Dôkazy získané výsluchmi svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] sú preto podľa sťažovateľa nezákonne získané a ako také boli nepoužiteľné.

20. Podľa názoru sťažovateľa sa všeobecné súdy nevysporiadali ani s absenciou úradného záznamu, ktorý mal byť súčasťou realizačného návrhu, na základe ktorého bolo začaté trestné stíhanie, a v súlade so zákonom sa nevysporiadali ani s námietkou, že trestné stíhanie malo byť začaté na základe výpovede [REDAKOVANÉ] z roku 2012, a nie v roku 2019 na základné výpovede [REDAKOVANÉ]. Odôvodnenie, že v roku 2012 bola zápisnica o výsluchu svedka [REDAKOVANÉ] iba jediný relevantný dôkaz voči sťažovateľovi, považuje za formálne, v rozpore s ustanovením § 199 ods. 1 Trestného poriadku. Navyše, súdy v tejto veci iba odkázali na vysporiadanie sa s danou otázkou generálnym prokurátorom Slovenskej republiky v rámci postupu podľa § 363 Trestného poriadku, preto je súdne odôvodnenie v tomto smere svojvoľné, keďže o zákonnosti dôkazov, ktoré majú slúžiť v súdnom konaní na vyslovenie záveru o vine, rozhodujú konajúce všeobecné súdy, a nie prokurátor.

21. Ako sťažovateľ tvrdí, všeobecné súdy sa nijako nezaoberali ani namietanou absenciou záznamov vyšetrovateľa o nazretí do spisu svedkom [REDAKOVANÉ] a o vyhotovení fotokópie zápisníc o výsluchoch svedkov, ktoré boli menovanému odovzdané, ako ani absenciou listu, ktorým mal označený svedok požiadať vyšetrovateľa o zmieňované zápisnice, a chýbal aj sprievodný list, ktorým vyšetrovateľ označené zápisnice svedkovi zaslal.

22. Napokon sťažovateľ predniesol, že bol v zjavnej nevýhode voči strane obžaloby tým, že mu bolo sťažené zabezpečiť dôkazy na svoju obranu, a to spis týkajúci sa návrhu na povolenie obnovy konania sp. zn. BB-3Nt/3/2020 spolu s listinami, ktoré boli jeho súčasťou. Pokiaľ žiadal prokurátor pripojiť listiny z iného trestného spisu ([REDAKOVANÉ] a spol.), tieto mu boli príslušným štátnym orgánom predložené, no pokiaľ žiadal sťažovateľ o pripojenie listiny z iného trestného spisu, tieto predložené neboli.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

23. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2To/2/2022 a jeho rozsudkom z 10. októbra 2023, ku ktorému malo dôjsť nedostatočným odôvodnením napadnutého rozhodnutia, jeho arbitrárnosťou a nepreskúmateľnosťou, ako aj svojvoľným postupom odvolacieho súdu, ktorý vydaniu tohto rozsudku predchádzal.

24. V prvom rade ústavný súd pripomína, že právo sťažovateľa namietat porušenie svojich práv vyplývajúcich z ústavy a dohovoru na ústavnom súde je upravené v čl. 127 ústavy, pritom predpokladom na uplatnenie tohto práva je aj skutočnosť, že o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd (m. m. napr. III. ÚS 237/2023). Podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 55 písm. d) a § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) už pri predbežnom prerokovaní ústavný súd odmietne ústavnú sťažnosť, ak sťažovateľ pred jej podaním nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. Uvedené zákonné ustanovenia vychádzajú z princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého ochrana ústavnosti nie je výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií (m. m. napr. III. ÚS 237/2023, IV. ÚS 69/2022).

25. Za účinný prostriedok ochrany základných práv a slobôd sa vo vzťahu k rozhodnutiu najvyššieho ako odvolacieho súdu (napadnutý rozsudok) považuje dovolanie, avšak len vtedy a len v takom rozsahu, v akom na základe dovolacích dôvodov dovolací súd meritórne preskúma rozhodnutie odvolacieho súdu (m. m. napr. III. ÚS 237/2023, IV. ÚS 226/2022; pozri tiež rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Zborovský proti Slovensku, č. 14325/08, § 44 a § 51, 23. 10. 2012).

26. Ústavný súd po preskúmaní obsahu ústavnej sťažnosti konštatuje, že podstatná ústavnoprávna argumentácia sťažovateľa atakuje predovšetkým arbitrárnosť a nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu v podobe absencie logického vyhodnotenia dôkazov, ako aj absencie adekvátnej reakcie na sťažovateľom uplatnené námietky. Takáto argumentácia je podľa názoru ústavného súdu subsumovateľná pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. V tejto súvislosti ústavný súd akcentuje skutočnosť, že dovolanie môže smerovať aj proti odôvodneniu rozhodnutia z hľadiska reflexie požiadaviek na odôvodnenie zodpovedajúce kritériám spravodlivého procesu (vo vzťahu k všetkým okolnostiam podstatným pre rozhodnutie), ktorého súčasťou je právo na obhajobu – dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (m. m. III. ÚS 678/2021, IV. ÚS 546/2020, IV. ÚS 206/2020, III. ÚS 595/2021, III. ÚS 553/2023, III. ÚS 79/2024).

27. Ústavný súd podporuje vyslovený názor svojou súdobou aplikačnou praxou odvíjajúcou sa od nálezu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 546/2020 z 23. februára 2021 (publikovaného v ZNaU pod č. 18/2021) [postupne osvojenú zo strany ďalších senátov ústavného súdu (I. ÚS 343/2022, I. ÚS 339/2022, II. ÚS 514/2022, II. ÚS 559/2021, III. ÚS 302/2022, IV. ÚS 15/2023,

IV. ÚS 254/2022 atď.]), v zmysle ktorej dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nezodpovedá právo na obhajobu len vo formulačnom rozsahu čl. 50 ods. 3 ústavy (primeraný čas na prípravu obhajoby a možnosť obhajovať sa sám alebo prostredníctvom obhajcu), ale obhajobné práva v kontexte spravodlivého procesu podľa čl. 6 dohovoru, a teda aj v rozsahu čl. 46 ods. 1 ústavy (s odrazom najmä v § 34 Trestného poriadku).

28. Právo na obhajobu je základnou procesnoprávnou zásadou, ktorá zabezpečuje, aby sa v trestnom konaní ústavnou cestou zabezpečil verejný záujem na tom, aby nebola nevinná osoba odsúdená za spáchanie trestného činu a boli zákonným a ústavnokonformným spôsobom objasnené všetky skutočnosti potrebné na usvedčenie a potrestanie páchatel'ov trestných činov (OROSZ, L., SVÁK, J. A KOL. Ústava Slovenskej republiky. Komentár. Zväzok I. Bratislava : Wolters Kluwer SR s. r. o., 2021. 766 s.). Účelom práva na obhajobu je poskytnutie príležitosti brániť sa proti obvineniu zo spáchania trestného činu a tiež sa brániť proti tvrdeniam o skutočnostiach, ktoré ovplyvňujú rozhodnutia v trestnom konaní v neprospech účastníka (strany) trestného konania. Obsahu a účelu priznaného zákonného a ústavného práva musí korešpondovať možnosť jeho reálneho naplnenia a uplatnenia tými subjektmi, ktorým bolo priznané (I. ÚS 17/99).

29. Podstatu a zmysel materiálneho poňatia základného práva na obhajobu [čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru] v podobe zaručenia reálnej a účinnej možnosti uplatnenia tohto práva v rámci trestného konania na účel bránenia sa proti obvineniu zo spáchania trestného činu (III. ÚS 148/05) je potrebné vždy vykladať v duchu zabezpečenia práva na spravodlivý súdny proces garantovaného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Uvedenému právu zodpovedá postup všeobecných súdov podľa § 168 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý normuje povinnosť súdov uviesť v odôvodnení svojho rozhodnutia, ktoré skutočnosti považoval za dokázané, o ktoré dôkazy svoje skutkové zistenia opiera a akými úvahami sa spravoval pri hodnotení dôkazov, najmä ak si navzájom odporujú. Z odôvodnenia musí byť zrejmé, ako sa súd vyrovnal s obhajobou a akými právnymi úvahami sa spravoval, keď posudzoval dokázané skutočnosti podľa príslušných ustanovení zákona v otázke viny a trestu. Nezaujatie žiadneho takéhoto stanoviska predstavuje zjavnú neodôvodnenosť rozhodnutia, a tým aj popretie účelu práva na obhajobu, najmä ak v dôsledku nedostatočného odôvodnenia nie je obvinenému zrejmé, v akom rozsahu a akým spôsobom sa môže náležite procesne brániť.

30. Ústavný súd uvádza, že aj hodnotenie dôkazov alebo iná skutková okolnosť z hľadiska vysporiadania sa súdu s jej obsahom v odôvodnení svojho rozhodnutia (tak ako keď ide o akúkoľvek inú otázku podstatnú pre meritorne rozhodnutie súdu) sú obvineným uplatniteľné v dovolacom konaní ako námietka z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Z hľadiska tohto dôvodu dovolania však ide o prieskum obhajobného atribútu spravodlivého procesu spočívajúci vo vyhodnotení dovolacím súdom, či sa skôr konajúce súdy spoľahlivo a nearbitrárne vyrovnali v odôvodnení svojich rozhodnutí s otázkami podstatnými pre rozhodnutie, čo zodpovedá obhajobným právam obvineného. Takou (kľúčovou) otázkou môže byť podľa okolností prípadu aj svojvoľné ustálenie naplnenia obligatórneho znaku skutkovej podstaty (ako to namietal sťažovateľ v ústavnej sťažnosti), pričom dovolací súd ju nehodnotí v pozícii prvostupňového súdu alebo odvolacieho súdu (teda ako primárne skutkovú otázku, resp. otázku hodnotenia dôkazov), ale spôsob vysporiadania sa s ňou v odôvodnení rozhodnutia (v konečnom dôsledku) odvolacím súdom (do úvahy sa berie komplex oboch rozhodnutí, a to preskúmaného a prieskumného, resp. druhostupňového). Na odobrenie záverov skôr konajúcich súdov musí ísť

o vyrovnanie sa s dotknutou otázkou udržateľným spôsobom. Dovolací súd nemusí nevyhnutne dospieť k rovnakému spôsobu vyriešenia tejto otázky, teda stotožniť sa s obsahom a rozsahom vlastnej úvahy skôr konajúceho súdu o otázke vyhovievania alebo odmietnutia tohto návrhu, taká úvaha však musí byť v odôvodnení prítomná (IV. ÚS 546/2020).

31. Vzhľadom na už predostreté všeobecné úvahy ústavný súd konštatuje, že mnohé sťažovateľom vznesené námietky v ústavnej sťažnosti možno uplatniť aj pred dovolacím súdom a subsumovať ich pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Ide najmä o sťažovateľom na viacerých miestach ústavnej sťažnosti uplatnené námietky nezaobrerania sa a nevysporiadania sa (až ignoráciu) s ním tvrdenými obhajobnými skutočnosťami konajúcimi všeobecnými súdmi a s tým spojenú nedostatočnosť odôvodnenia nimi prijatých rozhodnutí. Tieto okolnosti významovo nachádzajú odraz v dovolacích dôvodoch v zmysle § 371 ods. 1 Trestného poriadku. Celkové posúdenie tejto otázky však ústavný súd ponecháva na dovolací súd a nebude komplexne *ex ante* vstupovať do jeho právomoci autonómne posúdiť prípustnosť dovolania v trestnom konaní.

32. Žiadna pochybnosť nevznikla ani vo vzťahu k možnosti podriadenia námietky sťažovateľa o nezákonnosti získania dôkazov (zápisníc o výpovedí svedkov „kajúcnikov“), na základe ktorých bol v konečnom dôsledku odsúdený pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, avšak s výhradou uvedenou v záverečnej vete predošlého odseku.

33. Ústavný súd dopĺňa, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci podieľajúcich sa na ochrane ústavnosti. Dodáva tiež, že meritórny prieskum v konaní o ústavnej sťažnosti z hľadiska požiadaviek na výklad a použitie tzv. podústavného práva bude možné realizovať až vtedy, ak všeobecné súdy uskutočnia úplné právne posúdenie veci zahrňujúce tiež vysporiadanie sa so sťažovateľom uplatnenou argumentáciou [rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 4093/17 (63/2018 USn.)]. Z uvedeného vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o ústavnej sťažnosti predstavuje finálny prostriedok nápravy v systave štátnych orgánov v rámci nevyhnutného článku reťazca subsidiarity (IV. ÚS 640/2022).

34. V konkrétnom prípade je nevyhnutné, aby sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti splnil podmienku uplatnenia dovolania ako procesného prostriedku, ktorý mu zákon na ochranu jeho práv poskytuje (čo však neurobil), a to aj v prípade, ak namieta aj skutkové okolnosti v kontexte spravodlivého procesu. Aj napriek skutočnosti, že niekedy nie je celkom možné a reálne jednotlivé námietky (subsumovateľné a nesubsumovateľné pod dovolacie dôvody) od seba celkom oddeliť, bolo by v rozpore s princípom subsidiarity, aby ústavný súd predbiehal rozhodnutie dovolacieho súdu.

35. Ústavný súd musí všeobecným súdom poskytnúť príležitosť plne rozvinúť ich právomoc, keďže aj im patrí možnosť a povinnosť poskytnúť základným právam a slobodám sťažovateľa ochranu v medziach ich zákonom zverených kompetencií. Táto ochrana je v rámci vzťahu medzi všeobecnými súdmi a ústavným súdom podľa princípu subsidiarity delená a postupná, nie delená a súbežná. Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva a jeho právomoc nastupuje spravidla až vtedy, ak sťažovateľ pred všeobecnými súdmi vyčerpá všetky účinné prostriedky nápravy vo vzťahu ku konaniu, resp. rozhodnutiu ako celku. V prípade, ak v rámci toho istého konania (rozhodnutia) je možné niektoré námietky uplatniť pred dovolacím súdom a iné nie, ústavný súd v tejto súvislosti považuje za v rozpore s už zmieneným princípom subsidiarity tieto

procesné nároky drobiť a ponechať ich samostatnému procesnému osudu. V prípade potencionálneho úspechu sťažovateľa pred dovolacím súdom (čo i len vo vzťahu k niektorým uplatneným námietkam) totiž stráca ďalšie konanie pred ústavným súdom zmysel.

36. Ak by rozhodnutie o dovolaní bolo negatívne, bude mať sťažovateľ pri zachovaní princípu subsidiarity právomocí ústavného súdu možnosť napadnúť ústavnou sťažnosťou rozhodnutie dovolacieho súdu vrátane odvolacieho súdu. Pokiaľ by išlo o námietky proti druhostupňovému rozhodnutiu, ktoré nebolo možné uplatniť v dovolacom konaní, je možné ich potom uplatniť súčasne, ale až v ústavnej sťažnosti a ústavný súd ich môže preskúmať, avšak spolu s výsledkami dovolacieho konania. Ústavný súd už len dodáva, že práve posledná veta § 124 zákona o ústavnom súde o zachovaní lehoty je určená práve na to, aby sťažovateľ mohol v ústavnej sťažnosti (nasledujúcej po podaní mimoriadneho opravného prostriedku) uplatniť námietky neuplatniteľné v mimoriadnom opravnom prostriedku. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti také námietky neidentifikoval, resp. nemožnosť obrátiť sa s ktoroukoľvek námietkou na dovolací súd netvrdí. Nemôže preto obísť nevyhnutný článok reťazca subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorá je použiteľná až ako finálny prostriedok nápravy v sústave štátnych orgánov. Inými slovami, lehota na podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu bude považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu, teda začína plynúť podľa § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde (IV. ÚS 398/2022, IV. ÚS 404/2022, IV. ÚS 471/2022, IV. ÚS 534/2022, IV. ÚS 24/2023).

37. V zmysle už uvedeného tak postavenie ústavného súdu možno obrazne prirovnať k „záchranej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy, ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hrozacej ujmy, teda zabránenie porušenia ústavných práv. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené, resp. ktoré môže byť vedené na návrh sťažovateľa pred inými orgánmi verejnej moci (IV. ÚS 68/2020, III. ÚS 415/2020, II. ÚS 559/2021, IV. ÚS 404/2022, II. ÚS 514/2022).

38. Za týchto okolností je potrebné štandardným posúdením považovať ústavnú sťažnosť sťažovateľa za predčasne podanú, preto ju ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde v spojení s § 55 písm. d) a § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

39. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu